

Caracterizarea personajului Aglae Tulea din opera Enigma Otiliei scrisa de George Calinescu-a treia parte

El se simte tiranic supravegheat de sora lui si reuseste greu sa pastreze anumite secrete fata de vigilenta Aglaei, cel mai important fiind cel legat de locul in care isi ascunde banii. Pe de alta parte, grija excesiva pentru interesele copiilor ei, in special Aurica si Titi, inchide, contrar dorintei Aglaei, orice perspectiva in existenta acestora.

Vointa dominatoare cu care mama le controleaza destinele ii priveaza de capacitatea de a-si asuma responsabil faptele, actele savarsite. Aglae isi condamna copiii la o perpetua imaturitate, supraveghindu-le si preluandu-le initiativele. Ea se substituie cu usurinta autoritatii paterne in cadrul familiei, lui Simion - barbatul ei - rezervandu-i, prin revers, rolul femeii su-puse, docile. Alunecand spre involutie, indepartandu-se de rosturile firesti, sociale si familiale, ale unei fiinte umane, Simion Tulea va muri uitat intr-un ospiciu. Aglae isi schimba vizibil, ostentativ obiceiurile vestimentare dupa moartea sotului.

Rautatea Aglaei se manifesta constant si cu frenezie ca automatism psihologic, prin observatii tendentioase facute la adresa tuturor celor pe care ii antipatizeaza si fata de care nu-si retine antipatia. In asemenea situatii, atitudinea si replicile ei subliniate, de regula, printr-un comentariu auctorial, nu sunt accidentale, ele devin modalitati complementare de caracterizare, motivand caracterizarea directa realizata de narator prin intermediul portretului fizic din expozitiune.

Aglae Tulea este un simbol, caracteristic unei categorii morale, este exponenta unei tipologii. Fara sa fie umbrita constanta psihologica, ba dimpotriva, imaginea Aglaei se rasfrange subiectiv in aprecierile celorlalte personaje: Otilia o considera "vipera", Stanica - "ambitioasa si veninoasa", "o vrajitoare", Weismann - "baba absoluta, fara cusur in rau", iar Pascalopol, cu innascuta-i delicatete, foloseste eufemismul "malitioasa".

Rautatea eroinei, determinata de foamea achizitiva de avere si de instinctul matern exacerbat, iese din limitele normalitatii, reliefandu-i-se imoralismul, lipsa de valoare in sens etic; nestapanita sete de inavutire deterioreaza grav si ireversibil sentimentele familiale firesti.

Ulterior, Aglae va ordona, sub ochii muribundului Costache, transferarea "lucrurilor mai de pret" din casa batranului in propria-i casa ("decat sa vina cineva sa fure"), dupa ce in prealabil a cercetat, impreuna cu Titi, Olimpia si Stanica, toate odaile. Furia ei acaparatoare nu cunoaste masura si controlul rationalitatii, desfasurandu-se ca instinct pur.

Avaritia se intovarasese natural cu rapacitatea, amandoua expri-mandu-se in forme absolute, antologice, neprimind "girul" moralitatii. Comica este insa disproportia dintre desfasurarea de forte si obiectul lacomiei, al patimii achizitive: Aglae nu stie exact ce suma de bani are fratele ei, iar casa in care acesta locuieste este degradata intr-un stadiu avansat.

Energia malefica a Aglaei Tulea va fi anihilata, la modul comic, prin manevrele unui personaj care are aceeași structură morală ca și ea, dar și multă abilitate: Stanica Ratiu o ia prin surprindere pe Aglae, reușind să-și însușească banii lui moș Costache, grabindu-i acestuia sfârșitul.

Creat în manieră balzaciană, dar prin supralicitarea modelului în direcția expresivității comicului grotesc, personajul Aglae Tulea își lamurește profilul psihologic în scene memorabile, precum cele analizate mai sus, în care fizionomia, îmbrăcăminte, un gest, o replică ori un anumit tip de comportament îi exprimă clar și în chip caracteristic tipologia, reducând-o la esență.